

Praktické příklady počítání služební doby

Právní úprava služební cesty i právní úprava počítání služební doby v zákoně č. 234/2014 Sb., o státní službě se výrazně neodlišuje od právní úpravy pro pracovní poměr zakotvené v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Rozdíly mezi výkladovými pravidly však jsou a určitě stojí za to si některá připomenout.

Služební cesta

Časově omezené vyslání státního zaměstnance služebním orgánem k výkonu služby mimo místo služebního působení. To je služební cesta. Služebním působištěm je obec, ve které zaměstnanec pravidelně vykonává službu.

Oproti zaměstnanci v pracovním poměru může být státní zaměstnanec na služební cestu vyslán i bez svého souhlasu. Zaměstnavatel však vždy musí přihlídnout ke zdravotnímu a osobnímu stavu zaměstnance a k jeho rodinným poměrům. V některých případech je souhlas státního zaměstnance dokonce nezbytný. S jeho vysláním pak neodmyslitelně souvisí pojem služební doba a její pružné rozvržení.

Rozvržení služební doby určuje služební orgán služebním předpisem. Při vymezení výjimek, kdy se pružné rozvržení služební doby neuplatní, odkazuje zákon o státní službě na ustanovení zákoníku práce. Služební orgán je při služební cestě státního zaměstnance povinen stanovit pro tyto účely pevnou služební dobu. Ta je rozvržena od pondělí do pátku od 8.00 do 16.30 hodin, a to včetně přestávky na jídlo a oddech v trvání 30 minut.

Dlouhá cesta

Zaměstnavatel nařídil svému zaměstnanci, že se má zúčastnit konference v jiném městě. Ta začíná v 9.00 hodin a končí v 17.30 hodin.

7.00 – začátek služební cesty

Od 7.00 do 8.00 hodin – jde o čas strávený na cestě před stanovenou služební dobou. Započítává se do délky slu-

žební cesty a státnímu zaměstnanci za něj přísluší cestovní náhrady (stravné, jízdné atp.). Nespadá ale do služební doby a zaměstnanci nenáleží plat ani jeho náhrada.

8.00 – začátek stanovené služební doby

Od 8.00 do 9.00 hodin – Státnímu zaměstnanci začala stanovená služební doba, ale stále je na cestě do cíle služební cesty a službu nevykonává. Jde o překážku ve službě na straně služebního úřadu ve smyslu § 106 odst. 3 zákona o státní službě a za tuto dobu přísluší zaměstnanci plat.

9.00 – počátek výkonu služby v místě cíle služební cesty

Od 9.00 do 16.30 hodin – jde o výkon služby, ve stanovené služební době, za níž státnímu zaměstnanci přísluší plat (s výjimkou 30 minutové přestávky, která se počítá do délky služební cesty pro účely cestovních náhrad).

16.30 – konec stanovené služební doby

Od 16.30 do 17.30 hodin – jde o službu přesčas nad stanovenou dobou. Zaměstnanci, přísluší plat a příplatek za službu přesčas (za přesčas lze poskytnout náhradní volno, kdy se nekrátí plat).

17.30 – konec výkonu služby na služební cestě, návrat

Od 17.30 do 19.30 hodin – jde o čas strávený na cestě po stanovené služební době. Tato doba se započítává do délky služební cesty, za kterou státnímu zaměstnanci přísluší cestovní náhrady.

19.30 – příjezd do místa ukončení služební cesty

Krátká cesta

Zaměstnavatel stanovil, že se zaměstnanec má od 9.00 do 15.00 zúčastnit jednání v jiném městě.

8.00 – začátek stanovené služební doby a služební cesty

Od 8.00 do 9.00 hodin – zaměstnanci začala stanovená služební doba, ale je však stále na cestě a službu nevykoná. Jde o překážku ve službě na straně služebního úřadu ve smyslu § 106 odst. 3 zákona o státní službě a za tuto dobu přísluší státnímu zaměstnanci plat. Současně se tato doba počítá do délky služební cesty pro účely cestovních náhrad.

9.00 – příjezd do místa cíle služební cesty, počátek výkonu služby

Od 9.00 do 15.00 hodin – jde o výkon služby, ve stanovené služební době, za níž státnímu zaměstnanci přísluší plat (s výjimkou 30 minutové přestávky, která se počítá do délky služební cesty pro účely cestovních náhrad).

15.00 – konec výkonu služby, cesta do místa ukončení služební cesty

Od 15.00 do 16.00 hodin – jde o čas strávený na cestě ve stanovené služební době. Zaměstnanec nevykonává službu a opět tak jde o překážku ve službě. Zaměstnanci přísluší za tuto dobu plat a současně se tato doba počítá do délky služební cesty pro účely cestovních náhrad.

16.00 – příjezd do místa ukončení sl. cesty, výkon služby na pracovišti (v sídle služebního úřadu)

Od 16.00 do 16.30 hodin – vykonává zaměstnanec službu na svém obvyklém pracovišti a náleží mu plat.

16.30 – konec stanovené služební doby, konec výkonu služby na pracovišti

Řízení vozidla není součástí výkonu služby ani na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Místo nástupu na služební cestu a místo jejího ukončení lze určit nejen v sídle služebního úřadu, ale i jinde (v sídle organizačního útvaru služebního úřadu, v místě bydliště či na jiném vhodném místě).

Službu přesčas činí státní zaměstnanec pouze na základě písemného nařízení služebního orgánu. Jde o službu prováděnou nad stanovenou týdenní služební dobu mimo rámec rozvrhu doby služby. Pokud tedy zaměstnanec nad stanovenou služební dobu, bez příkazu či souhlasu služebního orgánu koná činnosti, které by za normálních okolností byly považovány za výkon služby (například se zdrží na konferenci), nejedná se ani o výkon služby ani o službu přesčas.

Nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami

Zákon o státní službě odkazuje problematiku nepřetržitěho odpočinku na úpravu obsaženou v zákoníku práce. Služební orgán je povinen rozvrhnout služební dobu tak, aby měl zaměstnanec mezi koncem jedné směny a začátkem směny následující nepřetržitý odpočinek po dobu alespoň 11 hodin. Odpočinek může být (např. při práci přesčas) zkrácen až na 8 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích. Následující odpočinek by pak měl být prodloužen o dobu zkrácení odpočinku předchozího.

Délka služební doby nesmí přesáhnout 12 hodin. Nezačítá se práce přesčas, přestávka na jídlo a oddech ani cesta do místa výkonu služby. Jde o dobu určenou výhradně k výkonu služby.

Dlouhá a vyčerpávající cesta

Státní zaměstnanec se má zúčastnit konference ve vzdáleném městě, která se koná od 12.00 do 21.30.

PO 7.00 – začátek cesty do místa cíle služební cesty

Pondělí od 7.00 do 8.00 hodin – jde o čas strávený na cestě před stanovenou služební dobou. Započítává se do délky služební cesty a státnímu zaměstnanci za něj přísluší cestovní náhrady (stravné, jízdné atp.). Nespadá ale do služební doby a zaměstnanci nenáleží plat ani jeho náhrada.

Od 8.00 do 12.00 hodin – Státnímu zaměstnanci začala stanovená služební doba, ale stále je na cestě do cíle služební cesty a službu nevykonává. Jde o překážku ve službě na straně služebního úřadu ve smyslu § 106 odst. 3 zákona o státní službě a za tuto dobu přísluší zaměstnanci plat.

PO 12.00 – konec cesty, začátek výkonu služby

Od 12.00 do 16.30 hodin – jde o výkon služby, ve stanovené služební době, za níž státnímu zaměstnanci přísluší plat (s výjimkou 30 minutové přestávky, která se počítá do délky služební cesty pro účely cestovních náhrad).

Od 16.30 do 21.00 hodin – jde o službu přesčas nad stanovenou dobou. Zaměstnanci, přísluší plat a příplatek za službu přesčas (za přesčas lze poskytnout náhradní volno, kdy se nekrátí plat).

PO 21.00 – konec výkonu služby, začátek cesty do místa ukončení služební cesty

Od 21.00 do úterý 2.00 hodin – jde o čas strávený na cestě po stanovené služební době. Tato doba se započítává do délky služební cesty, za kterou státnímu zaměstnanci přísluší cestovní náhrady. Tato doba se rovněž započítává nepřetržitěho odpočinku mezi dvěma směnami.

ÚT 2.00 – příjezd do místa ukončení služební cesty

Od 2.00 do 8.00 – nepřetržitý odpočinek mezi směnami po ukončení služební cesty.

ÚT 8.00 – nástup do služby

Ačkoliv se to tak nemusí jevit, doba nepřetržitěho odpočinku mezi dvěma směnami (11 hodin), byla poskytnuta v plné výši. Cesta do místa ukončení služební cesty není výkonem služby ve stanovené služební době ani službě přesčas. Pokud by byl výkon služby na služební cestě ještě delší (například do 22.00) pak by byl nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami zkrácen. Jak je vysvětleno výše, lze ho zkrátit až na 8 hodin.

Právní úprava služební cesty a navazující delegace ustanovení zákoníku práce týkající se služební doby jsou výkladově ustálená. Absolvování služební cesty se pro státního zaměstnance nemusí vždy jevit jako výhodné. Zvláště za situace, kdy je služební cestu povinen absolvovat i bez svého souhlasu. ■

foto: 123rf.cz